

Mirjana Mimica-Ugrešić
Ivana Batarelo

INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKA TEHNOLOGIJA KAO KROS-KURIKULARNA AKTIVNOST U NASTAVI TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

1. UVOD

U razmatranju korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije (ICT) u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture, rukovodili smo se relevantnim principima i smjernicama razvoja tehnologijskog podsustava obrazovanja u Republici Hrvatskoj (Pastuović, 2001). Prvi princip naglašava, važnost poboljšanja kvalitete znanja i vještina, a kako bi učenje postalo učenje s razumijevanjem. U sklopu korištenja ICT-a u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture s ciljem dobivanja osnovnih kompetencija za dalje učenje, potrebno je kod učenika poticati više kognitivne procese, a smanjivati mehaničko učenje temeljeno na ponavljanju. Drugi princip se odnosi na kombiniranje različitih oblika učenja, putem novih nastavnih metoda i ICT-a. U daljnjem tekstu ćemo se usmjeriti upravo na primjenjivost ovog principa, te navesti primjere aktivnosti temeljenih na korištenju ICT-a u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Treći princip odnosi se na individualizaciju učenja, prilagodbom individualnim razlikama u sposobnostima i interesima učenika. Ovaj princip je osobito značajan za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, a nastavlja se na prva dva principa.

Prilikom pojmovnog određivanja odgojno-obrazovnog procesa, nastavnog procesa i procesa tjelesnog vježbanja u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi, Findak (1997) zastupa korištenje termina programiranje. Prema Findaku (1997), programiranje se sastoji od četiri etape: (1) eksplicitno definiranje cilja programa, (2) određivanje sadržaja programa, (3) programiranje procesa tjelesnog vježbanja, te (4) praćenje, provjeravanje, i analiza dobivenih obavijesti o učincima programa.

U literaturi o korištenju ICT-a u nastavi prevladavaju pojmovi kurikulum i kros-kurikularna aktivnost, te su zbog želje za terminološkom dosljednošću isti korišteni i u ovom tekstu. Brojne su definicije kurikuluma, a najčešća je spominjana linearna verzija po kojoj je kurikulum pisani dokument koji sadrži strategije postizanja željenih obrazovnih ciljeva. Pojedini koraci plana su određeni unaprijed, svaki plan ima početak, te proces ili način za postizanje krajnjeg cilja (vidi Tyler, 2003). U većini europskih zemalja ICT je kros-kurikularno područje čije se opće aktivnosti primjenjuju kroz različite predmete, a kako bi se omogućila kurikularna inkluzija učenika s različitim potrebama, te poučavanja različitih nastavnih sadržaja.

U engleskom kurikulumu (Qualifications and Curriculum Authority - QCA, 2005) glavni cilj tjelesne i zdravstvene kulture je postignuće znanja, vještina i razumijevanja koje učenici različitih sposobnosti i zrelosti trebaju imati pri završetku određene ključne faze. Postavljeni ciljevi su prikazani u osam stupnjeva koji se razlikuju po razini složenosti, a sadržavaju i opis vrste vježbe koju učenici rade te okvirnu razinu koju bi trebalo postići. ICT pomaže provođenju nastave tjelesne kulture zahvaljujući promicanju i razvijanju odgovornosti za svoj učinak, te davanje mogućnosti izbora učenicima.

Nadalje, ICT u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture može potaknuti učenike na učenje, omogućavajući njihovo aktivno sudjelovanje u nastavi. Prema QCA (2005), ICT može pomoći učenicima da: (a) razviju i poboljšaju svoju sposobnost razmišljanja na različite načine, a kako bi izabrali i primijenili vještine, taktiku i složene ideje, procijenili i poboljšali svoju učinkovitost; (b) sakupljanje, obradu i tumačenje podataka; (c) preuzimanje veće uloge u nastavi tjelesne kulture; (d) pristup informacijama s ciljem proširivanja znanja o različitim aspektima tjelesne kulture, kao što su anatomija, fiziologija, uloga sporta u društvu, zdravlje, te vještina karakterističnih za određene aktivnosti, te povezanost tjelesne kulture s drugim područjima učenja; (e) razumijevanje važnosti uloge tjelesne kulture, sporta, i plesa u društvu; (f) pristup slikama različitih aktivnosti, s ciljem poboljšanja vještina, strategija, koreografije, fizičkog vježbanja.

2. VRSTE ICT-a

U nastavi tjelesne i zdravstvene kulture ICT je moguće koristiti s ciljem poboljšanja: vremena, zvučnog i vizualnog poticanja, bilježenja rezultata i vizualne informacije, davanja povratne vizualne i brojčane informacije, te za pretraživanje i razmjenu informacija preko Interneta, baza podataka, te e-maila. U Tablici 1 navedene su osnovne vrste ICT-a, te načini njenog korištenja u određenim aktivnostima koje su sastavni dio nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Tablica 1. Vrste ICT-a i načini njenog korištenja u određenim aktivnostima u okviru nastave tjelesne i zdravstvene kulture

Vrsta ICT tehnologije	Način korištenja	Vrsta aktivnosti
Digitalne kamere za snimanje videa i slika	razvijanje ideja za različite pokrete i aktivnosti analiziranje tehnike poboljšanje učinkovitosti razumijevanje odnosa na terenu i individualni učinak pojedinog igrača	ples gimnastika atletika plivanje aktivnosti u prirodi skupni sportovi
TV monitori, ekrani, interaktivne ploče, i projektori	usvajanje različitih pokreta i aktivnosti	fitness trening
Multimedija	korištenje zvukova i tonova kako bi se poboljšao doživljaj	ples
Prijenosna i ručna računala	moгуćnost sakupljanja, unošenja i analize podataka za vrijeme provođenja aktivnosti	aktivnosti u prirodi atletika
Štoperice	mjerenje učinka	atletika aktivnosti u prirodi plivanje
Računalni programi za spremanje i analizu podataka	bilježenje rezultata, njihova analiza i tumačenje baze podataka različitih ideja i tehnika, na osnovu kojih se može analizirati učinkovitost longitudinalno bilježenje rezultata i praćenje napretka unošenje podataka o osnovnim tjelesnim funkcijama, te praćenje stanja organizma	atletske aktivnosti plivanje skupni sportovi atletika ples atletika plivanje fitness trening i zdravlje
CD-romovi	snimke različitih pokreta i stilova, s ciljem poboljšanja učinkovitosti	ples atletika fitness trening

3. ZAKLJUČAK

Iako smo u ovom radu bili uglavnom usmjereni na načine na koje učenici koriste ICT, njegova je uloga velika i u radu nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture. Prema QCA (2005), prednosti korištenja ICT su u: (a) davanju primjera kvalitetnog rada; (b) pomoći u administriranju podataka; (c) formiranju skupina učenika; (d) organiziranje sportskih događaja putem e-maila; (e) provođenje online diskusija s ciljem razmjene ideja; te (f) omogućavanje istraživanja i provjeravanja kvalitete rada.

ICT može pomoći u poučavanju i učenju tjelesne i zdravstvene kulture, kako u osnovnoj tako i u srednjoj školi. Mnogi nastavnici tjelesne i zdravstvene kulture u hrvatskim školama već koriste različite sprave za mjerenje (elektronske i mehaničke), te različite vrste kamera za snimanje (budući da je video djelotvorno pomagalo za poboljšanje rada učenika). Video se najčešće koristiti kako bi se prikazali točni pokreti i tehnike i potaklo razumijevanje određene sportske aktivnosti. Nadalje, promatranje snimke vlastitih pokreta i sudjelovanja u određenoj sportskoj aktivnosti, pomaže u analiziranju mogućih pogrešaka i uočavanju prostora za poboljšanje. ICT se može koristiti za razvijanje učničkog razumijevanja ljudskog tijela, fiziologije te zdravstvenog obrazovanja. Na primjer, praćenje ritma rada srca i usporedba sa sudjelovanjem u određenoj tjelesnoj aktivnosti. Općenito uzevši, korištenjem ICT-a u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture otvaraju se brojne prilike za učenje i poučavanje bilježenja, uspoređivanja, i procjenjivanja učinkovitosti.

4. LITERATURA

1. Findak, V. (1997). *Programiranje u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi*. Školske novine: Zagreb.
2. Pastuović, N. (2001). *White paper on Croatian education*. The Government of Republic of Croatia.
3. The Qualifications and Curriculum Authority (2005). *National Curriculum in Action*. Dostupno online: <http://www.nc.uk.net/index.html/>
4. Tyler, R. (2003). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago, IL: University Of Chicago Press.